

75. ROCZNICA CZASOPISMA „ENERGETYKA”

Iwona GAJDOWA

COSiW SEP, Redakcja „Energetyki”

tel.: 608 151 859

e-mail: iwona@elektroenergetyka.pl

Streszczenie: W sposób bardzo skrótowy podano okoliczności powstania i pokrótce historię czasopisma „Energetyka”. Powstało ono z połączenia dwóch czasopism: kwartalnika „Biuletyn Techniczny”, wydawanego przez Zjednoczenie Energetyczne Zagłębia Węglowego w Katowicach oraz „Biuletynu Informacyjnego” Centralnego Zarządu Energetyki. Od stycznia 1958 r. ukazuje się jako miesięcznik. Wydawcą „Energetyki” była początkowo Naczelna Organizacja Techniczna. Od 1994 r. „Energetyka” ukazuje się pod auspicjami Zarządu Głównego Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Przez wszystkie lata swojego istnienia redakcja ma swą siedzibę na Górnym Śląsku, początkowo w Bytomiu, a od ponad sześćdziesięciu lat zajmuje kilka pokoi w budynku przy ulicy Henryka Jordana 25 w Katowicach. W budynku tym mieściły się kolejno, w rytm reorganizacji, firmy energetyczne. W artykule wymieniono twórcę czasopisma – mgr inż. Józefa Michejdę oraz kolejnych redaktorów naczelnych „Energetyki”. Byli to: mgr inż. Bronisław Lis, mgr inż. Zdzisław Olszewski, mgr inż. Wojciech Błoński, mgr inż. Tomasz E. Kołakowski i mgr Iwona Gajdowa. Wymieniono również przewodniczących Rady Programowej oraz współpracowników redakcji. W ciągu 75 lat wydano 819 numerów czasopisma, a w nich kilkadziesiąt tysięcy artykułów, zamieszczonych na około ponad 29 tysiącach stron druku. Jest to ogromny dorobek ponad 3000 Autorów. W artykule złożono podziękowanie Autorom, Czytelnikom i Reklamodawcom.

Słowa kluczowe: redakcja „Energetyki”, historia 75-lecia czasopisma.

1. ZARYS HISTORII CZASOPISMA

We wrześniu 2022 roku mija 75 lat od ukazania się pierwszego numeru naszego czasopisma.

Energetyka powstała z połączenia dwóch czasopism: kwartalnika „Biuletyn Techniczny”, wydawanego w latach 1947-1949 przez Zjednoczenie Energetyczne Zagłębia Węglowego w Katowicach – z inicjatywy ówczesnego dyrektora naczelnego tego Zjednoczenia mgr inż. Józefa Michejdy – oraz „Biuletynu Informacyjnego” Centralnego Zarządu Energetyki.

Od 1958 roku *Energetyka* była organem Stowarzyszenia Elektryków Polskich i jednocześnie organem władz naczelných branży (kolejno: Centralnego Zarządu Energetyki, Ministerstwa Energetyki, Ministerstwa Górnictwa i Energetyki i Zjednoczenia Energetyki). Od 1978 roku była wydawana przez Wydawnictwa Czasopism Technicznych NOT, w rok później przez Wydawnictwo NOT SIGMA. Od 1994 roku *Energetyka* ukazuje się pod auspicjami Zarządu Głównego Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Przez wszystkie lata swojego istnienia redakcja czasopisma ma swą siedzibę na Górnym Śląsku. Początkowo

mieściła się w Bytomiu, w mieszkaniu redaktora Bronisława Lisa. Od lat 60. minionego stulecia zajmuje kilka pokoi w budynku przy ulicy Henryka Jordana 25 w Katowicach. W budynku tym mieściły się kolejno, w rytm kolejnych reorganizacji, firmy energetyczne.

Nakład *Energetyki* od początku jej istnienia odzwierciedlał sytuację w branży energetycznej i gospodarce krajowej. W 1959 roku wynosił 2200 egzemplarzy. Dalsze pięciolecie zamykały się już liczbami: 4450 egz. w 1964 r., 5150 egz. w 1969 r., 7000 egz. w 1974 r. Najwyższy nakład – 7850 egz. – odnotowano w 1978 r. W latach 1981-1982 nakład *Energetyki* zdecydowanie zmalał, a pod koniec lat osiemdziesiątych osiągnął 5750 egz. Następne lata przynosiły już tylko spadki nakładu – na początku lat 2000 wynosił on nieco powyżej 2000 egz. Obecnie oscyluje już tylko wokół 1500 egz.

2. WCIAŻ NOWE WYZWANIA

Dzięki Internetowi i wysokowydajnym wyszukiwarkom coraz więcej materiałów i zasobów bibliotecznych jest udostępnianych gratisowo. Schyłek papierowych wydań zastępują media elektroniczne. *Energetyka* widząc te tendencje rozbudowuje swoją stronę internetową, utrzymując podstawowe zainteresowanie papierowym czasopiśmem, choć o niskim nakładzie.

Wysiłek poświęcony redagowaniu czasopisma ma swój oddźwięk, jest potrzebny, mimo że dostosowanie się do nowych mechanizmów (również ekonomiczno-finansowych) wymaga sporej determinacji redakcji w poszukiwaniu źródeł dochodu. W 2015 r. ustały przyznawane przez wiele lat dotacje ministerialne wspomagające czasopisma techniczne SEP. Obecnie, bez żadnych dotacji, wydajemy 12 numerów rocznie, nie łącząc poszczególnych wydań. Po 2017 roku ukazało się ponadto kilka wydań specjalnych *Energetyki*, były to numery poświęcone: kolejnym Sesjom CIGRE, 70-leciu *Energoprojektu-Kraków* oraz 50-leciu *Energopomiaru*. W lutym 2021 ukazał się numer 800. *Energetyki*.

Nowe wyzwania stojące przed energetyką i *Energetyką* związane są z szybkimi zmianami na rynku energii, pojawianiem się nowych zasobów energii, choćby odnawialnej, wzrastającą rolą energetyki w infrastrukturach krytycznych, rosnącym oczekiwaniem klientów, dostosowywaniem struktur organizacyjnych energetyki do nowych potrzeb – to wszystko przy szczupłym składzie zespołu redakcyjnego wymaga ogromnego wysiłku w utrzymywaniu pozycji czasopisma.

Zespół redakcyjny stara się dzięki współpracy z nieetatowymi redaktorami przynajmniej w pewnym

stopniu stawać się barometrem przemian w branży i sprawozdawcą aktualnych prac największych organizacji energetycznych CIGRE, IEC, CENELEC czy Światowej Rady Energetycznej. Regularnie prezentuje także artykuły w biuletynach technicznych.

3. FILARY ENERGETYKI

To biuletyny naukowo-techniczne są głównymi filarami, na których opiera się *Energetyka* na przestrzeni 75 lat istnienia.

Biuletyn Instytutu Energetyki ukazał się po raz pierwszy 1 marca 1959 roku, a *Biuletyn Zakładu Badań i Pomiarów „Energopomiar”* – 1 lipca 1961 r. Obydwa Biuletyny ukazują się w czasopiśmie do dnia dzisiejszego. Przez wiele lat na łamach *Energetyki* był także obecny *Biuletyn „Energoprojektu-Kraków”*, który powrócił niedawno – choć niestety na krótko.

Tematyka miesięcznika, chociaż w ogólnym zarysie niezmienna, w ciągu minionych lat nieustannie dojrzewała i wzbogacała się w miarę pojawiania się nowych technologii i nowych idei: projektowych, konstrukcyjnych, a także organizacyjnych i ekonomicznych, nowych technik i technologii, a w ślad za tym nowych problemów i potrzeb. Przykładem może być wprowadzenie od czerwca 1976 roku Biuletynu *Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych* z Wrocławia. Od 1991 r. ukazuje się na łamach *Energetyki* Biuletyn Firmy *Pro Novum*, prywatnej firmy eksperckiej specjalizującej się w problematyce diagnostyczno-remontowej urządzeń elektrownianych. Od 2017 r. ukazuje się na łamach *Energetyki* Biuletyn *Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla*, a od 2020 r. Biuletyny *Powszechnej Platformy Transformacyjnej Energetyki 2050* oraz *Rynki Elektroprosumeryzmu*, poświęcone transformacji energetyki w trybie przełomowym. Współpraca z zespołami redagującymi biuletyny układała się zawsze znakomicie.

4. TWÓRCA ENERGETYKI I JEJ REDAKTORZY NACZELNI

Jak już wspomniano „ojcem” czasopisma *Energetyka* był ówczesny dyrektor Zjednoczenia Energetycznego Zagłębia Węglowego **Józef Michejda**.

Rys. 1. Józef Michejda

Pierwszy zespół redagujący czasopismo w 1947 roku tworzyli Józef Michejda i Bronisław Lis. Pierwsze kolegium redakcyjne *Energetyki* powstało w 1949 roku i składało się z redaktora naczelnego oraz Tadeusza Franka, Stefana

Krzyckiego, Józefa Michejdy, Sergiusza Minorskiego i Eugeniusza Zadrzyńskiego.

Józef Michejda był aktywnym członkiem i działaczem Stowarzyszenia Elektryków Polskich od 1935 r. Zmarł w 1991 r. i pochowany został na Cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim w Warszawie.

Kiedy w 1947 roku Józef Michejda powołał do życia „*Biuletyn Techniczny Zjednoczenia Energetycznego Zagłębia Węglowego*” jego pierwszym naczelnym redaktorem został **Bronisław Lis**, mgr inż. elektryk, specjalista w dziedzinie użytkowania mocy i energii elektrycznej zakładów przemysłowych oraz strat energii elektrycznej.

Rys. 2. Bronisław Lis

Funkcję redaktora naczelnego pełnił aż do 1975 r. Oprócz artykułów w *Energetyce* opublikował kilka książek z dziedziny racjonalnego użytkowania energii elektrycznej przeznaczonych dla szerokich kręgów inżynierów i techników.

Był aktywnym działaczem Stowarzyszenia Elektryków Polskich, do którego wstąpił w 1926 r. we Lwowie. W latach 1928-1934 był sekretarzem Lwowskiego Oddziału SEP, a w kadencji 1947 sekretarzem Oddziału Zagłębia Węglowego w Katowicach. Wchodził w skład Rady Czasopism Elektrycznych SEP. Zmarł 3 września 1975 r. i został pochowany na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Po śmierci Bronisława Lisa redaktorem naczelnym *Energetyki* został mgr inż. **Zdzisław Olszewski**, wybitny specjalista w dziedzinie eksploatacji i remontów maszyn elektrycznych.

Rys. 3. Zdzisław Olszewski

Był jednocześnie miłośnikiem, znawcą i strażnikiem języka polskiego strzegąc piękna mowy polskiej w dziedzinie tak trudnej jak technika. Praca redaktorska była Jego żywiołem i swym entuzjazmem, cierpliwością i wiarą w społeczną użyteczność potrafił „zarazić” grono młodych redaktorek i redaktorów. Sprawdzili się oni wydając *Energetykę* po Jego odejściu z redakcji w wyniku zupełnie niepotrzebnego konfliktu, jaki powstał między ówczesnymi władzami SEP i Ministerstwa Górnictwa i Energetyki i w jaki to spór został wplątany. Było to w roku 1983.

Jako człowieka charakteryzowały Go prawość charakteru, rzadko spotykana uczciwość i pracowitość, ogromna wiedza i niespotykane dążenie do poszerzania kręgu swych zainteresowań i zasobów posiadanych informacji oraz duża kultura osobista.

Był aktywnym działaczem Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Zmarł w dniu 30 lipca 2000 r. w Katowicach i tam też został pochowany.

Rys. 4. Wojciech Błoński

Obowiązki redaktora naczelnego *Energetyki* po odejściu Zdzisława Olszewskiego przejął mgr inż. **Wojciech Błoński**.

Z miesięcznikiem „Energetyka” był związany od 1976 roku pełniąc funkcję zastępcy redaktora naczelnego. W stanie wojennym, po odwołaniu zakazu wydawania czasopisma i licznych perturbacjach zakończonych odwołaniem Zdzisława Olszewskiego, Wojciech Błoński uzyskał w 1983 roku nominację na redaktora naczelnego *Energetyki* od ówczesnego Prezesa SEP Jacka Szpotańskiego. Funkcję tę pełnił przez siedemnaście lat, aż do swej przedwczesnej śmierci.

Po rozpoczęciu transformacji gospodarczej w Polsce, *Energetyka* jako pierwsze i wówczas jedyne czasopismo SEP opuściła szereg SIGMY i stała się wydawnictwem Stowarzyszenia Elektryków Polskich. To dzięki redaktorowi naczelnemu, jego pracy i zapobiegliwości, a także umiejętności skutecznego kierowania niewielkim zespołem redakcyjnym, udział *Energetyki* w tworzeniu budżetu SEP był znaczący.

Wojciech Błoński zmarł nagle, nie ukończywszy 51 lat, w dniu 28 stycznia 2000 r. i został pochowany na cmentarzu sosnowieckim.

Po odejściu Wojciecha Błońskiego, od 1 marca 2000 roku na stanowisko redaktora naczelnego *Energetyki* powołany został przez Prezesa SEP, profesora Stanisława Bolkowski, mgr inż. **Tomasz Eugeniusz Kołakowski**, specjalista w zakresie systemów elektroenergetycznych, długoletni pracownik Południowego Okręgu Energetycznego oraz PSE SA.

Rys. 5. Tomasz E. Kołakowski

Z *Energetyką* był związany od 1975 roku, początkowo jako nieetatowy redaktor działowy, a później zastępca redaktora naczelnego. Z dniem 1 grudnia 2016 r. zakończył współpracę z redakcją *Energetyki*.

Do Stowarzyszenia Elektryków Polskich wstąpił w 1964 roku. W roku 1984 został wybrany na członka Zarządu Głównego SEP. Funkcję tę pełnił do roku 2006. W kadencji 2006-2010 oraz 2010-2014 był przewodniczącym Głównej Komisji Rewizyjnej. W 2006 roku został uhonorowany godnością Członka Honorowego SEP.

Sekretarzami redakcji *Energetyki* byli: Gerard Gola w latach 1952-1981, inż. Zbigniew Jan Gurgul w latach 1981-1990, w 1991 roku powierzono tę funkcję mnie. Od 1 grudnia 2016 r. funkcję sekretarza redakcji pełni mgr inż. Klaudia Piekarska, będąca jednocześnie od 2008 roku redaktorem technicznym i prowadzącą stronę internetową *Energetyki*.

Po rezygnacji z funkcji Tomasza E. Kołakowskiego z dniem 1 grudnia 2016 r. powierzono mi kierowanie redakcją *Energetyki* w charakterze p.o. redaktora naczelnego. Dnia 8 marca 2017 r. Zarząd Główny SEP ogłosił otwarty konkurs na stanowisko redaktora naczelnego czasopisma *Energetyka*. W wyniku rozstrzygnięcia konkursu powołano mnie na stanowisko redaktora naczelnego *Energetyki* z dniem 1 czerwca 2017 r. Mogę zatem powiedzieć, że przeszedłem wszystkie redakcyjne szczeble. Rozpocząłem pracę w redakcji w 1980 r. od stanowiska redaktora dokumentalisty, w 1991 r. powierzono mi funkcję sekretarza redakcji, a w 2005 r. zastępcy redaktora naczelnego. Od 2007 r. prowadzę także Biuletyn SEP *Spektrum*.

Rys. 6. Iwona Gajdowa

Ambicją zespołu redakcyjnego było zawsze i jest nadal zamieszczanie na łamach jak najlepszych i jak najaktualniejszych artykułów. Naszym największym życzeniem jest, aby publikowane przez nas treści docierały wszędzie tam, gdzie dotrzeć powinny i zostały przez adresatów właściwie odebrane i spożytkowane.

Do bardzo ważnych w historii i dniu dzisiejszym czasopisma *Energetyka* czynności należy dbanie o poprawność stylistyczną i gramatyczną publikowanych na łamach tekstów technicznych. W latach 80., za namową redaktora Zdzisława Olszewskiego, pisałam felietony dotyczące poprawności językowej. Starłam się wyjaśniać w nich przyczyny często powtarzających się w artykułach błędów, a przede wszystkim wskazywać poprawne formy odmiany, stylu, pisowni czy transkrypcji. Może kiedyś pojawią się znów na łamach *Energetyki*.

5. PODZIĘKOWANIA

Wszystkim AUTOROM publikacji należą od nas słowa podziękowania za przejawianą niestrudzenie od 75 lat chęć współpracy, za przekazaną wiedzę, listy, opinie czy relacje.

Uznanie należy również naszym CZYTELNIKOM. Sięgając po *Energetykę* dają najlepszy dowód swej dojrzałości zawodowej, z którą łączy się nieodparta potrzeba wiedzy oraz szacunek dla cudzych myśli i osiągnięć.

W historii czasopisma znaczącą rolę odgrywała i odgrywa RADA PROGRAMOWA, istniejąca w *Energetyce* od 1965 roku. Funkcję przewodniczącego Rady Programowej lub Naukowej *Energetyki* pełnili: Tadeusz Dąbrowski w latach 1968-1976, Lech Tyimiński w latach 1977-1980, Lechosław Gruszczyński w latach 1981-1983, Stanisław Kuś w latach 1984-1988, Zdzisław Szymoniak w latach 1989-1991, Zygmunt Rozewicz w latach 1992-1994, Jacek Szpotkański w latach 1995-2000 i Klemens Ścierański w latach 2000-2017. Po długoletnim przewodniczeniu Radzie przez Klemensa Ścierańskiego i po jego rezygnacji, funkcję tę powierzono Jerzemu Trzeszczyńskiemu, długoletniemu zastępcy Rady.

Od wielu lat i po dziś dzień współpracują z nami: Bogumił Dudek, autor *Akademii Energetyki*, a obecnie rubryki *Lektury ponadobowiązkowe*, Stefan Gierlotka – autor rubryki *Okiem obieżyświata*, Jacek Dubrawski – tłumacz z języka angielskiego i autor artykułów o energetykach różnych krajów świata oraz Tamara Stromczyńska – nasza księgowa.

Warto wspomnieć także o długoletniej i miłej współpracy redakcji *Energetyki* z Międzynarodowymi Energetycznymi Targami Bielskimi ENERGETAB. Targi te są dla nas ważne, gdyż na nich przyznajemy „swoją” nagrodę – *Puchar Redakcji Energetyki* – za najlepiej zaaranżowane stoisko wystawiennicze. Na Targach prezentujemy się w ramach COSiW na wspólnym stoisku SEP.

819 numerów czasopisma, kilkadziesiąt tysięcy artykułów zamieszczonych w ciągu 75 lat, około 29 tysięcy stron druku formatu A4 poświęconych najróżniejszym zagadnieniom nurtującym energetyków, to niewątpliwie ogromny dorobek ponad 3000 Autorów i sukces redakcji.

Podkreślimy – najważniejsi są nasi Czytelnicy, w tym sepowcy, przedstawiciele energetyki zawodowej i przemysłowej, wielkich koncernów, średnich i małych firm, zaplecza naukowego, wykonawcy i przedstawiciele usług świadczonych na rzecz energetyki, REKLAMODAWCY oraz NASI AUTORZY – im dedykujemy trud redakcyjny tych 75 lat.

6. BIBLIOGRAFIA

1. Gajdowa I.: *Siedemdziesięciolecie czasopisma Energetyka*, „Energetyka” 2017, nr 8, s.489-496.
2. *40 lat „Energetyki” w służbie energetyki*”, „Energetyka” 1987, nr 1, s. 1-5.
3. Kołakowski T.: *50-lecie miesięcznika „Energetyka”*, „Energetyka” 2002, nr 9, s. 607- 610.

Zdjęcia zamieszczone w artykule pochodzą z archiwum redakcji.

THE 75TH ANNIVERSARY OF "ENERGETYKA" MONTHLY MAGAZINE

Briefly described are the circumstances in which the magazine "Energetyka" was founded and outlined is its history. It was established in the way of fusion of the two previously autonomous periodicals: the quarterly "Biuletyn Techniczny" published by Zjednoczenie Energetyczne Zagłębia Węglowego w Katowicach and the "Biuletyn Informacyjny" of Centralny Zarząd Energetyki. Since 1994 "Energetyka" has been edited under the auspices of Zarząd Główny Stowarzyszenia Elektryków Polskich (Main Board of the Association of Polish Electrical Engineers). Over all years of its existence the editorial office has had its seat in the Upper Silesia, first in the city of Bytom, but for more than 60 years now it has been located in several rooms of the building at Henryka Jordana 25 in Katowice. The same building has successively housed, as structural changes were taking place, various power engineering companies. Presented is the person of mgr inż. Józef Michejda, the creator of the magazine, all consecutive editors-in-chief, Chairmen of the Programme Council and Editorial Board co-workers. During these 75 years exactly 819 issues of the magazine have been published in which one can find several tens of thousands of articles placed on about 29 thousand printed pages - it is a vast acquis of more than 3 thousand authors. Contained are also special thanks to all Authors, Readers and Advertisers.

Keywords: "Energetyka" monthly editorial board, 75 years of "Energetyka" monthly history.